

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра французької філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

09 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Функціонально-семантичні особливості модальних дієслів
французької мови

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

Освітньо-професійна програма: Романські мови та літератури (переклад
включно), перша – французька

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Функціонально-семантичні особливості модальних дієслів французької мови». – Одеса: ОНУ, 2022. – 11 с.

Розробник:

Телецька Т.В., к. філол. н., доцент, доцент кафедри французької філології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри французької філології

Протокол № 1 від “ 31 ” 08 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Мальвіна МАРІНАШВІЛІ

Погоджено із гарантом ОПП Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

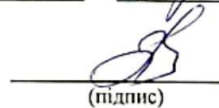

(підпис)

Мальвіна МАРІНАШВІЛІ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 2 від “ 1 ” вересня 2022 р.

Голова НМК

(підпис)

Тетяна ТЕЛЕЦЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри французької філології

Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри французької філології

Протокол № ___ від “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання*
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр	
		6-й	
		Лекції	
		20	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		54 год.	
		Форма підсумкового контролю: Залік	

*Не передбачено

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: вивчення своєрідності семантики і структури категорії об'єктивної модальності, представлені мікрополями об'єктивної можливості та необхідності, а також суб'єктивної модальності, до складу якої входять мікрополя ймовірності та істинності у французькій мові.

Основні завдання курсу:

- 1) з'ясувати сутність категорії модальності як мовної універсалії;
- 2) схарактеризувати засоби вираження об'єктивної та суб'єктивної модальності у французькій мові;
- 3) проаналізувати семантичне членування об'єктивної модальності та суб'єктивної модальності;
- 4) визначити модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості та об'єктивної необхідності, ймовірності та істинності;
- 6) виявити зони перетину зазначених мікрополів у межах функціонально-семантичного поля модальності;
- 7) довести співвіднесеність категорій модальності та темпоральності у французькій мові.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

Інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладознавства) та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальних (СК):

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

СК08. Здатність вільно і усвідомлено оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПР). У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- сутність категорії модальності;
- основні відомості про засоби вираження об'єктивної та суб'єктивної модальності у французькій мові;
- модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної та суб'єктивної модальності у французькій мові;

вміти:

- визначати первинні та вторинні функції модальних дієслів французької мови;
- характеризувати мовленнєві акти в межах об'єктивної та суб'єктивної модальності у французькій мові;
- виявляти зони перетину досліджуваних мікрополів у межах функціонально-семантичного поля модальності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля об'єктивної модальності

Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності. Функціонально-семантична модель опису мови. Поняття функціонально-семантичного поля. Домінанта функціонально-семантичного поля. Периферія функціонально-семантичного поля. Недискретні засоби вираження модальності.

Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості. Засоби вираження об'єктивної можливості. Основні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*. Вторинні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*. Комунікативний аспект категорії модальності. Комунікативний аспект категорії об'єктивної можливості. Мовленнєві акти дозволу, прохання, поради, пропозиції.

Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності. Основні функції модальних дієслів *falloir, devoir*. Вторинні функції модальних дієслів *falloir, devoir*. Комунікативний аспект категорії об'єктивної необхідності. Мовленнєві акти в межах зовнішньої деонтичної необхідності: порада, пропозиція, прохання.

Змістовий модуль 2. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля суб'єктивної модальності

Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності.

Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості.

Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		л	п	ср
	1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля об'єктивної модальності				
Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності	14	2	2	10
Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості	18	4	4	10
Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності	18	4	4	10
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10	30
Змістовий модуль 2. Модальні дієслова у складі функціонально-семантичного поля суб'єктивної модальності				
Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності	12	2	2	8
Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості	14	4	2	8
Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності	14	4	2	8
Разом за змістовим модулем 2	40	10	6	24
Усього годин	90	20	16	54

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

Теми практичних занять наведено у Розділі 4. Структура навчальної дисципліни

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності. Скласти конспект. Дослідити структуру та сематику ФСП об'єктивної модальності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
2	Тема 2. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП об'єктивної можливості та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
3	Тема 3. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП об'єктивної необхідності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	10
4	Тема 4. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності. Скласти конспект. Дослідити структуру та сематику ФСП суб'єктивної модальності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	8
5	Тема 5. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП суб'єктивної можливості та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	8
6	Тема 6. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності. Дослідити семантику та прагматику дієслів ФСП суб'єктивної необхідності та проілюструвати результати дослідження прикладами із творів франкомовної художньої літератури.	8
	Разом	54

9. Методи навчання

Словесні: лекції, пояснення понять, термінів; коментування, роз'яснення змісту і способу виконання завдань; опис фактів і граматичних явищ.

Наочні: ілюстрування навчального матеріалу.

Практичні: виконання вправ, самостійні завдання.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Підеумковий контроль: залік.

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем робочої програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань з навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань з кожної теми, поточного контролю.

0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вмів викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.
------	---	--	---

11. Питання для поточного контролю

1. Модальність як мовна універсалія.
2. Функціонально-семантична модель опису мови.
3. Поняття функціонально-семантичного поля.
4. Домінанта функціонально-семантичного поля.
5. Периферія функціонально-семантичного поля.
6. Недискретні засоби вираження модальності.
7. Загальна характеристика ФСП об'єктивної модальності.
8. Мікрополе об'єктивної можливості.
9. Засоби вираження об'єктивної можливості.
10. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної можливості.
11. Основні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*.
12. Вторинні функції модальних дієслів *pouvoir, savoir*.
13. Комунікативний аспект категорії модальності.
14. Комунікативний аспект категорії об'єктивної можливості.
15. Мовленнєвий акт дозволу.
16. Мовленнєвий акт прохання.
17. Мовленнєвий акт поради.
18. Мовленнєвий акт пропозиції.
19. Модальні дієслова як засіб вираження об'єктивної необхідності.
20. Основні функції модальних дієслів *falloir, devoir*.
21. Вторинні функції модальних дієслів *falloir, devoir*.
22. Комунікативний аспект категорії об'єктивної необхідності.
23. Мовленнєвий акт поради в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
24. Мовленнєвий акт пропозиції в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
25. Мовленнєвий акт прохання в межах зовнішньої деонтичної необхідності.
26. Загальна характеристика ФСП суб'єктивної модальності.
27. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної можливості.
28. Модальні дієслова як засіб вираження суб'єктивної необхідності.
29. Співвіднесеність категорій об'єктивної можливості, об'єктивної необхідності та спонукальності.
30. Співвіднесеність категорій модальності та темпоральності у французькій мові.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю здобувач вищої освіти може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль.

Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль						Загальна оцінка
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1 100	T2 100	T3 100	T4 100	T5 100	T6 100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни.
Силабус.

14. Рекомендована література

Основна

1. Войналович Л. П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Серія: Філологічні науки. Кн. 3. 2013. С. 28–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_3_6
2. Єрмоленко І. Засоби вираження суб'єктивної модальності у детективному тексті Даніеля Пеннака. *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.*

Актуальні питання гуманітарних наук. 2019. Вип. 26. Том 1. С. 83-87. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/26.195811>

3. Красненко О. Модальні засоби вираження припустимості, можливості, необхідності та сумніву (на матеріалі французьких текстів із міжнародних відносин). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство.* 2013. Вип. 19. С. 175-180.

4. Умрихіна Л. В. Категорія модальності в контексті лінгвістичних досліджень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* Вип. 21(1). 2016. С. 72-76.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2016_21%281%29_21

5. Vetters C. Modalité et évidentialité dans pouvoir et devoir : typologie et discussions. *Langue française.* 2012/1. n°173. P. 31-47. URL: <https://www.cairn.info/revue-langue-francaise-2012-1-page-31.htm>

Додаткова

1. Бернацька С. М. Модальне значення можливості/необхідності в сучасній українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2011. 23 с.

2. Марінашвілі М. Д. Мовні засоби творення іронічної модальності у книзі Олів'є Маньї “Dessine-moi un Parisien”. *Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства.* 2019. Вип. 32. С. 9-15.

3. Марінашвілі М. Д. Синтаксичні засоби реалізації суб'єктивної модальності у книзі Олів'є Маньї “Dessine-moi un Parisien” *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис».* 2019. № 6. С. 148-152.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Наукової бібліотеки ОНУ імені І.І. Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>

3. Франкофонна цифрова бібліотека «Culturethèque» <https://www.culturetheque.com/UKR/>